

TA'LIM SOHASIDAGI XALQARO HAMKORLIK

Boboyeva Sitora Ro'zimaxmatovna

TerDPi o'qituvchisi

Iskandarova Azizaxon Ikrom qizi

TerDPi magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada ta'lim sohasidagi xalqaro hamkorlikning mazmuni, shakllari, asosiy yo'nalishlari va rivojlanish omillari tahlil qilinadi. Globalizatsiya sharoitida ta'lim tizimining integratsiyasi, akademik almashinuvlar, xalqaro reyting tizimlari, davlatlararo grant va dasturlar, ilmiy innovatsion klasterlar hamda raqamli ta'limning global tarmoqlari chuqur o'rganiladi. Shuningdek, O'zbekistonning ta'lim sohasidagi jahon davlatlari bilan hamkorligi, Erasmus+, DAAD, KOICA, JICA va boshqa dasturlardagi ishtiroki, ulardan olinadigan natijalar va istiqbollar yoritilgan.

Kalit so'zlar: xalqaro hamkorlik, ta'lim tizimi, integratsiya, globalizatsiya, akademik almashinuv, innovatsion ta'lim, xalqaro dasturlar, barqaror rivojlanish.

Аннотация: В статье анализируются содержание, формы и направления международного сотрудничества в сфере образования. Рассматривается интеграция образовательных систем в условиях глобализации, академические обмены, международные рейтинги, грантовые программы, научные кластеры и цифровые платформы. Особое внимание уделено международным партнёрствам Узбекистана, участию в программах Erasmus+, DAAD, KOICA, JICA и перспективам дальнейшего развития.

Ключевые слова: международное сотрудничество, интеграция образования, глобализация, академический обмен, инновации, международные программы.

Abstract: This article analyzes the content, forms, and key directions of international cooperation in education. It examines the integration of educational systems under globalization, academic exchanges, international rankings, grant programs, scientific clusters, and global digital learning platforms. Special attention is given to Uzbekistan's cooperation with global partners and participation in programs such as Erasmus+, DAAD, KOICA, and JICA, along with discussion of their outcomes and future prospects.

Keywords: international cooperation, education integration, globalization, academic mobility, innovation, international programs.

Ta'lim sohasidagi xalqaro hamkorlik bugungi globallashuv davrida davlatlar taraqqiyotining eng muhim omillaridan biri hisoblanadi. XXI asrning asosiy talabi - raqobatbardosh kadrlar tayyorlash, yuqori malakali mutaxassislarni ilmiy-texnik taraqqiyot jarayonlariga jalb qilish va ta'lim tizimlarining xalqaro standartlarga moslashuvchanligini ta'minlashdir. Shu sababdan, ko'plab davlatlar ta'lim tizimini isloh qilishda xalqaro tajriba, akademik almashinuvlar, qo'shma ta'lim dasturlari, zamonaviy pedagogik texnologiyalar va ilmiy hamkorlikdan faol foydalanmoqda. Ta'limdagi xalqaro hamkorlikning asosiy mazmuni - bilimning chegaraga ega emasligi, innovatsiyalar va ilm-fan taraqqiyotining global tabiatga egaligi, davlatlarning malakali mutaxassislar almashinuvi orqali o'zaro taraqqiyotga erishishidir. Rivojlangan davlatlar tajribasidan ma'lumki, ta'limni xalqaro miqyosda uyg'unlashtirish natijasida iqtisodiyotda barqaror o'sish, innovatsion mahsulotlar ishlab chiqarish, ijtimoiy tizimlarning modernizatsiyasi va xalqaro reytinglarda yuqori o'rinlarni egallash imkoniyati paydo bo'ladi.

Ta'limdagi xalqaro hamkorlikning asosiy shakllaridan biri bu akademik almashinuv dasturlaridir. Talabalar, magistrlar, doktorantlar, yosh olimlar va professor-o'qituvchilar uchun mo'ljallangan bunday dasturlar inson kapitalining global maydonda rivojlanishiga xizmat qiladi. Masalan, Yevropa Ittifoqining Erasmus+ dasturi butun dunyo bo'ylab minglab talabalarni qamrab oladi. Germaniyaning DAAD, Yaponiyaning JICA va Janubiy Koreyaning KOICA dasturlari esa rivojlanayotgan davlatlar, jumladan O'zbekiston talabalari va tadqiqotchilari uchun keng imkoniyatlar yaratmoqda.

Akademik almashinuvlarning yana bir muhim jihati - madaniyatlararo muloqot, yangi ilmiy yo'nalishlar bilan tanishish, turli yondashuvlarni solishtira olish ko'nikmalarining shakllanishidir. Bu jarayon nafaqat shaxsiy, balki davlatlararo integratsiyani mustahkamlaydi.

Xalqaro hamkorlikning yana bir yo'nalishi - qo'shma ta'lim dasturlari va qo'shma fakultetlardir. Bugungi kunda ko'plab universitetlar ikki tomonlama diplom beruvchi "dual degree" yoki "double diploma" o'quv dasturlarini joriy qilmoqda. Bunday dasturlar talabalarga ikki davlatning o'quv rejalarini uyg'unlashtirilgan holda o'rganish imkonini yaratadi. Natijada, talaba xalqaro miqyosda tan olinadigan diplomga ega bo'ladi va uning mehnat bozoridagi raqobatbardoshligi oshadi. Qo'shma fakultetlar esa

bir davlat universiteti bilan boshqa davlatning yetakchi oliygohi o'rtasida tashkil qilinadi. Masalan, O'zbekistonda Turin Politexnika Universiteti, Singapur Menejmentni Rivojlantirish Instituti (MDIS), Vebster Universiteti, Yodju Texnika Instituti kabi qo'shma ta'lim markazlari yuqori sifatli xalqaro ta'limni mahalliy talabalarga taqdim etmoqda.

Xalqaro ta'lim maydonining rivojida global reyting tizimlari ham muhim o'rin tutadi. QS, Times Higher Education, ARWU kabi reytinglar dunyo universitetlarining ilmiy faoliyati, kadrlar salohiyati, innovatsion ishlanmalar va xalqaro hamkorlik darajasi bo'yicha baho beradi. Mazkur reytinglar oliygohlar o'rtasida sog'lom raqobatni kuchaytiradi va ta'lim sifatini doimiy yaxshilashga turtki beradi. Ta'lim muassasalari reytinglarda yuqori o'rinlarni egallash uchun xalqaro ilmiy jurnallarda maqolalar chop etish, xorijiy universitetlar bilan loyihalar tashkil etish, professor-o'qituvchilar malakasini oshirish, iqtidorli talabalarni jalb qilish kabi faoliyatlarni rivojlantirishga majbur bo'ladi.

Xalqaro tajriba almashishning eng faol sohasi - ilmiy-tadqiqot hamkorligidir. Bugungi kunda ilm-fan milliy chegaralar bilan cheklanib qolmaydi. Sun'iy intellekt, biotexnologiya, raqamli iqtisodiyot, energetika, ekologiya, tibbiyot kabi yo'nalishlarda xalqaro ilmiy laboratoriyalar, konsortsiumlar va klasterlar tashkil etilmoqda. Ularda turli davlatlarning olimlari birgalikda ilmiy izlanish olib boradi, grantlar yutadi, amaliy loyihalarni ishlab chiqadi va sanoatga joriy etadi. Bu jarayon davlatlarning ilmiy salohiyatini shakllantiradi va global muammolarni hal qilishda muhim rol o'ynaydi.

Ta'lim sohasida xalqaro grantlar alohida o'rin tutadi. Masalan, Jahon Banki, Osiyo Taraqqiyot Banki, YUNESKO, UNICEF va boshqa xalqaro tashkilotlar rivojlanayotgan davlatlarda ta'limni modernizatsiya qilish bo'yicha yirik loyihalarni moliyalashtiradi. Bu grantlar orqali maktablar quriladi, zamonaviy laboratoriyalar tashkil qilinadi, pedagoglar malakasi oshiriladi, o'quv dasturlari yangilanadi va innovatsion texnologiyalar joriy etiladi.

Raqamli ta'limning global tarmoqlari ham so'nggi yillarda xalqaro hamkorlikning yangi bosqichini yuzaga keltirdi. Coursera, EdX, Udemy, FutureLearn kabi onlayn platformalar orqali millionlab talabalar dunyoning istalgan nuqtasidan turib Harvard, MIT, Stanford kabi Universitetlarning kurslaridan foydalanmoqda. Bu jarayon ta'limni demokratlashtirish, ilm-fanga erkin kirish imkoniyatini kengaytirish va butun dunyo bo'ylab ta'lim sifatini tenglashtirishga xizmat qilmoqda.

O'zbekistonning xalqaro ta'lim maydoniga integratsiyasi ham izchil rivojlanmoqda. So'nggi yillarda respublikada 70 dan ortiq xorijiy oliy ta'lim

muassasalari filiallari ochildi, 500 dan ortiq universitetlar bilan bitimlar imzolandi, minglab talabalar xalqaro dasturlarga jalb etildi. Erasmus+ KA1 va KA2 loyihalarida o'zbekistonlik professor-o'qituvchilarning ishtiroki kuchaymoqda. KOICA orqali texnik ta'lim sohasida, JICA orqali tibbiyot va texnologiya yo'nalishlarida, Turkiya orqali YTB stipendiyalari, AQSh bilan Fulbright dasturlari orqali ilmiy almashinuvlar yo'lga qo'yilgan.

Kelajakda ta'limdagi xalqaro hamkorlikning yanada rivojlanishiga quyidagi omillar ta'sir qiladi: raqamli global platformalarning kengayishi, metavers va sun'iy intellekt asosidagi o'quv modellarining yaratilishi, masofaviy qo'shma laboratoriyalar va virtual akademik almashinuvlarning paydo bo'lishi, xalqaro pedagogik standartlarning yagona tizimga kelishi, ekologik va energetik barqarorlik bo'yicha global kompetensiyalarning ta'lim dasturlariga kiritilishi. Bu jarayonlarning barchasi kelajak avlodning raqobatbardoshligi, uyg'un fikrlashi, global mas'uliyatni his qilishi va ilmiy-intellektual rivojlanishini ta'minlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. UNESCO. Global Education Monitoring Report. Paris, 2023.
2. European Commission. Erasmus+ Programme Guide. Brussels, 2024.
3. World Bank. Education Global Practice Overview. Washington, 2022.
4. DAAD Annual Report. Bonn, 2023.
5. KOICA Education Sector Strategy. Seoul, 2022.
6. JICA Education Cooperation Review. Tokyo, 2023.
7. O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim to'g'risidagi qonun. Toshkent, 2020.
8. QS World University Rankings Methodology. London, 2024.
9. Times Higher Education World University Rankings. Oxford, 2024.
10. Coursera Global Skills Report. USA, 2023.